

JONGEREN OP INTERNET... *EEN ANDER* *ZONNESTELSEL?*

HOE ZIT HET MET privacy EN AL DIE
VREEMDE “vrienden” OP HUN Hyve?
EN GAAT HET NIET te ver, WAT ZE
ALLEMAAL doen? LOPEN OUDERS
achter? MOETEN WE ONS NOU WEL
OF GEEN zorgen MAKEN? WAT
zeggen JONGEREN ZELF ALS JE HET
ZE vraagt? EN WAT ZEGGEN ouders
ER DAN OVER?

XS4ALL organiseerde een **DINER** voor 3 jongeren en 3 volwassenen. Iedereen zag elkaar voor het eerst. Al tafelend ontstond een **BOEIENDE UITWISSELING** van ervaringen en meningen. **REMCO PIJPERS** van Mijn Kind Online leidde het gesprek dat plaatsvond op 19 november 2009 in Neva, het restaurant van de Hermitage in Amsterdam.

De tafelgenoten

RUTGER DE QUAY (14)

is blogger, twitteraar (@rutger_), trots op zijn iPhone en altijd online. Op zijn weblog www.koekjesfabriek.com praat hij je vrijwel dagelijks bij over zijn leven, zijn gedachten en ervaringen. Hij komt uit Nijmegen.

VEERLE KLIJN (15)

is lid van de digiraad www.digiraad.net. Samen met andere jongeren (12-18) geeft zij adviezen over met name privacy en betrouwbaarheid van informatie op internet. Bijvoorbeeld aan Staatssecretaris Heemskerk. Veerle komt uit Nieuwegein.

DJANA DJORDJEVIC (17)

twittert er vrolijk op los (@djaanr). Een paar jaar lang publiceerde zij met vriendinnen een online magazine. Stijlvol en streetwise houdt zij nog steeds haar eigen blog bij: www.dxuce.net. Djana studeert Communicatiewetenschappen in Nijmegen.

EURIDICE REINGOUD (41)

is managementassistente. Zij heeft een dochter van 12 en een zoon van 18. Euridice woont in Purmerend.

NICOLE ALBADA JELGERSMA (48)

is leerkracht in het basisonderwijs. Zij heeft een dochter van 16 en een zoon van 19. Nicole woont in Diemen.

AREND KLOS (53)

is leraar Nederlands en aardrijkskunde op een middelbare school. Hij heeft dagelijks intensief contact met jongeren over alles wat bij internetten en digitaal leren komt kijken. Arend woont in Amsterdam.

REMCO PIJPERS

is directeur van stichting Mijn Kind Online: www.mijnkindonline.nl. Samen met Justine Pardoën publiceerde hij Mijn kind online, hoe begeleid je je kind op internet? en Verliefd op internet, over het internetgedrag van pubers (SWP).

Door Maurice Beljaars
Copywriter XS4ALL

PRIVACY

“ALWAYS IN TOUCH WITH YOUR FRIENDS”

Veel jongeren zitten op sociale netwerken zoals Hyves en Facebook. Veerle legt uit dat je al snel 400 vrienden hebt, vooral als je profiel een paar jaar oud is. De schoolklassen waarin je gezeten hebt, sport- en andere clubs, (buurt)vrienden, kennissen, vakantiecontacten, feestjes... Ze zegt ook dat ze iedereen in IRL ontmoet heeft, dus echte vreemden zitten er niet tussen. De een is zich bewuster van wat iedereen over hem of haar kan lezen en zien, dan de ander. Ook niet iedereen weet dat je je privacy vaak kunt afschermen voor vreemden.

Het kan tenenkrommend zijn om dingen van een paar jaar geleden weer terug te vinden. En te beseffen dat je dat niet meer van internet kunt

verwijderen. Veerle legt glunderend uit dat ze juist heel zorgvuldig met haar privacy omgaat op internet.

PROFILEER JEZELF

Jongeren willen vaak dat iedereen alle goede en mooie dingen van hen ziet. Althans, alles wat zij zelf online zetten, al kan dat vrij uitgebreid

zijn. Djana benadrukt dat je wel veel van jezelf kunt laten zien, maar dat jij daarover nog steeds de regie voert. Het lijkt soms impulsiever dan het werkelijk is. En natuúrlijk laat je je van je beste kant zien. Het is ook leuk om mensen een beetje op het verkeerde been te zetten.

IMAGO

De angst om tijdens een sollicitatie geconfronteerd te worden met pijnlijke uitspraken of foto's bestaat. Met name bij ouders. Maar is die angst reeel? In sommige gevallen misschien wel. En ook lang niet in alle. Veel jongeren zijn enthousiast bezig met wat Remco imagomanagement noemt. Ze experimenteren met identiteiten. Daarbij presenteert de een zich nog creatiever dan de ander. Reacties worden uitgelokt en grenzen verkend. Soms stoot je daarbij je teen.

Zal iemand je daar over 5 of 10 jaar op aanspreken? Mocht dat zo zijn, wil je daar dan graag werken?

RISICOMANAGEMENT?

Nicole belicht de andere kant van deze zaak. Onbewust kunnen 'vondsten' in het internetgeheugen wel invloed uitoefenen. Als een sollicitatiecommissie over iemand twijfelt, zouden ongenueanceerde of schokkende uitspraken die zij op internet heeft aangetroffen een positief oordeel over die persoon in de weg kunnen staan. Of dat nou terecht is of niet. De kans om daar iets aan te doen, die krijg je dan niet meer. De context waarbinnen iets op internet is beland, is jaren later meestal onduidelijk. Arend maakt een vergelijking met de uitingen op de bekende muren van Pompeii.

Er is wel een mogelijkheid om het beeld dat anderen van je vormen, te beïnvloeden. Dat beeld wordt opgebouwd uit informatie die iemand over jou vindt. Die info kun je kanaliseren. Laat mensen niet in het ongewisse zodat ze je alleen maar kunnen googlen. Biedt de informatie ook zelf aan. Via je website, weblog,

of actuele profielen die ertoe doen. Laat zien wie je werkelijk bent.

INTERNETOPVOEDING

Arend legt uit dat hij in de klas intensief aan internetopvoeding doet. In zijn lokaal heeft hij 30 computers. Veel communicatie en samenwerking verloopt via het interne netwerk. Als iemand pestgedrag laat zien, grijpt hij direct

in. Hij haalt zelfs de ouders naar school. Internetopvoeding vindt hij onmisbaar in deze tijd, er is zoveel te ontdekken en te leren. Jammer dat het nog erg afhangt van de interesse en vaardigheden van individuele leerkrachten.

Nicole schetst een toekomst waarbij er in elk tafeltje een touchscreen zit. Alles altijd bij de hand en met iedereen te delen. Elk schooltafeltje en schoolbord een IP-adres dus. The internet of things komt steeds dichterbij...

VERTROUWEN, VERTROUWD, VERTROUWELIJK

Vertrouwen hebben we van nature. Terwijl we terecht niet alles zomaar aan iedereen toevertrouwen. Je profiel

afschermen voor vreemden biedt veiligheid en tegelijk staat dat geslotene juist haaks op het idee dat je jezelf in alle openheid profileert.

Rutger houdt zijn iPhone in de ene hand en gebaart met de andere, als hij ons vertelt dat hij bij de Albert Heijn werd opgewacht door iemand die hem volgde op Twitter. Dat vond hij niet zo leuk, maar hij tilde er niet zo zwaar aan. Blocken en klaar. Bij 20.000 tweets gaat het goed. En dan die ene keer wat minder, boeie... Jezelf kwetsbaar opstellen en weerbaar zijn tegelijk kan ook!

Voordat Djana en Rutger samen vanuit Nijmegen naar Amsterdam zouden treinen, vertelde Rutger aan vrienden dat hij op Station Zuid zou worden opgehaald door een man die hij nog nooit eerder had ontmoet. Dat was ik... Toen hij dit met ons deelde, dachten we verhip! Dat is ook zo! Maar we hadden elkaar getweet, gemaïld en gesproken

door de telefoon. Ook had mijn collega nog contact met iedereen opgenomen. Maar toch, het idee op zich had iets bedenkelijks als je erover nadacht. Zo zie je: door onprettige ervaringen van anderen waar we allemaal over lezen of horen, krijgen we een beetje last van irreële angstgevoelens. Gaat het altijd mis, of gaat

het ook heel vaak goed? Zowel Rutger en Djana zeiden dat je altijd vrij vlug kunt inschatten of iets wel of niet in de haak is.

OPGEGROEID MET INTERNET

INTERNET IS DE HELE WERELD VOOR IEDEREEN

Je kunt internet geen los onderdeel van het leven meer noemen. Jongeren kennen geen leven zonder internet. Ze zijn er immers mee opgegroeid. En al is informatie soms niet altijd even betrouwbaar, toch vind je er alles.

Internet is eerder een extra dimensie die je nergens goed mee kan vergelijken en die je steeds verder mag ontdekken. Het verrassende tweelingbroertje van de materiële wereld waarin wij leven. De mogelijkheden zijn weergaloos.

Kleuters van nu hebben over een paar jaar waarschijnlijk hun hele verdere leven internet op zak. Altijd, overal. Als de gewoonste zaak van de wereld...

NETWERKEN, BIJBLIJVEN EN CONTACT HOUDEN

Juist in de puberteit is de peergroep van levensbelang. Waar vooral in vorige generaties eindelijk werd samengeklit op pleintjes, gebeurt dat nu voor een onmisbaar deel op internet. Hun netwerken onderhouden ze online en echt niet alleen als vervanging voor offline contacten. Juist meer als aanvulling en uitbreiding daarvan.

Online ontmoeten ze elkaar na school. Er worden hele gesprekken gevoerd. Ze wisselen van alles uit, maken afspraken, werken samen, spelen en flirten. Via MSN of sociale media zoals Hyves en Twitter kun je iemand feliciteren, troosten, testen, schaamteloos bevragen, welterusten wensen, een handkus zenden, overhoren, stylingtips geven, muziek laten meeluisteren, én op iemand verliefd worden. Alle vormen van contact met leeftijdsgenoten die je maar kunt bedenken, doen zich ook online voor. Contact met leeftijdsgenoten, dat is eigenlijk waar het om draait. De rots in de onstuimige branding van het puberleven.

MULTITASKEN EN MULTIFRAMEN

De meeste jongeren zijn multiframeers. Huiswerk maken, muziek luisteren (al of niet via de TV) en MSN'en doen veel jongeren vaak tegelijk. Er staan veelal meerdere frames tegelijk open. Dat vraagt nogal wat van de processoren en

harde schijven in hun hersenen. En je mag je daar best zorgen over maken. Het risico is dat de output van hun spanningen kwalitatief daalt. Volwassen hersenen trekken multitasking veel beter, dus bij hen is dat risico lager.

Maar hoe dan ook: zo gaat het nogal eens in het leven van een jongere. Je wil niks missen. Je moet op de hoogte blijven van ontwikkelingen binnen je netwerk en op tal van gebieden (sport, muziek, gadgets, mode, series, enz.). En jouw mening over van alles wordt de hele tijd gevraagd. Kunnen we jongeren dit kwalijk nemen?

FLIRTEN EN VERLIEFD WORDEN

Toen een jongen tegen haar zei dat ze er die dag leuk uitzag, streelde dat Veerles ego. Djana heeft niet zoveel met online gebabbel over je uiterlijk. Voor haar telt meer de inhoud, zegt ze. Erg loslippig zijn onze jonge disgenoten niet, bij dit onderwerp. Is dat omdat flirten op internet hen niet bezighoudt? Of praat je

hier niet zo makkelijk over, met betrekkelijk vreemde volwassenen in een restaurant? :) Misschien is het onderwerp gewoon minder interessant dan het lijkt. Verliefd word je als iemand je gevoelens op jouw 'juiste' manier raakt. Endorfinen en andere hormonen regelen de rest, terwijl jij fijn wegglijdt in een roes van gelukzaligheid. Of zich dat nou via internet afspeelt of op het schoolplein, dat maakt eigenlijk weinig uit. Toch?

SEKS, SCHAAMTE EN PESTEN

Als jongeren hun seksualiteit ontdekken, doen zij dat ook via internet. Dat is op zich geen verontrustend gegeven. Online grenzen verkennen en uitproberen kan juist veilig zijn. Als alles tenminste gewoon vlekkeloos verloopt. Zo safe als cyberseks kan zijn, zo onveilig kan het uitpakken op een andere manier. We kennen allemaal de campagnes rond internetsoa en cyberpesten. Remco laat een voorbeeld zien. *Onder bedreiging van vrienden die geen vrienden blijken te zijn, kleedt een 12-jarig meisje zich uit voor de webcam. De jongens leggen de beelden vast en zetten die online. Als een lopend vuurtje gaan de beelden door de hele school en door het hele dorp. Iedereen ziet het en roept het meisje na, in de veronderstelling dat ze vrijwillig uit de kleren is gegaan. Het meisje schaamt zich zo erg, dat ze amper meer op straat*

en naar school durft te komen. Uiteindelijk praat ze erover met de vertrouwenspersoon van haar school. En pas na een maand durft ze erover te praten met haar moeder. Ze was bang dat haar moeder boos op haar zou worden.

Lang niet iedereen weet dat de ontvanger de webcambeelden kan opnemen. En doorsturen of uploaden. Als iemand het uitmaakt bijvoorbeeld en de emoties lopen op, dan kan het verspreiden ervan een pijnlijke wraakactie zijn.

INTERNETIMPACT

Rutger merkt op dat echt niet iedereen zich zomaar en met tegenzin zou uitkleeden voor de camera. Niet alles is seks. Veel dingen schuren er tegenaan, hebben een sensuele of seksuele lading en zijn niets nieuws onder de zon. Soms gaat iemand onderuit en dat kan dan inderdaad pijnlijk zijn. Pijnlijker. Via internet is de impact groter omdat elke blunder die je maakt zich honderd (of honderdduizend) keer kan 'herhalen'. Op YouTube of in eindeloos doorgestuurde e-mails bijvoorbeeld.

RELAXTE OUDER-KIND-RELATIE

Sommige kinderen kunnen niet zomaar bij hun ouders terecht. Bijvoorbeeld omdat ze denken dat ze alleen maar verwijten terug krijgen. Of dat hun ouders er niets van

snappen of om wat voor reden dan ook. Euridice benadrukt dat veel ellende voorkomen kan worden, door een goed contact tussen ouders en kinderen. Gezonder is inderdaad de thuissituatie waar onvoorwaardelijk geldt: Is er wat gebeurd? Vertel het mij en ik sta achter je.

VOORBIJ DE GENERATIEKLOOF

TECHNISCHE VOORSPRONG

Veel ouders/volwassenen zouden hopeloos achterlopen en amper snappen waar hun kinderen mee bezig zijn, op internet. Natuurlijk bestaan er nog steeds misverstanden tussen ouders en kinderen. Maar ouders zijn juist hard nodig om hun kinderen te begeleiden. En kinderen weten het echt niet altijd alleen maar beter, al hebben ze over het algemeen een bepaalde voor-sprong op dit terrein. Ouders beschikken over meer levenservaring en een groter relativeringsvermogen. Vaders, moeders en andere volwassenen kunnen veel voor ze betekenen door feedback te geven of sociale tips. Vanuit volop verschillende invalshoeken. Zonder kinderen te belemmeren in hun ontplooiing en eigenheid. Rutger vertelde dat zijn ouders trots zijn op wat hij online doet en hem regelmatig opbouwend bekritisieren.

Tweerichtingsverkeer: praten over internet

Vanuit de belangstelling die ouders hebben voor hun kinderen, kunnen zij contact houden. Over wat ze allemaal doen, over hun twijfels en vragen. Maar hoe doe je dat?

VERLIEFD OP INTERNET* geeft 7 HANDIGE TIPS. Hier mijn verkorte versie:

ouders hoeven geen internet-expert te zijn. Afspraken over maximale internettijd of een verbod op pesten en uitschelden zijn niet raar. **Verdiep jezelf een beetje.** Kijk bijvoorbeeld op www.mijnkindonline.nl, op jongerensites, game-sites. Lees een artikel over jongeren en internet. **Toon échte belangstelling.** Kies het juiste moment uit en vraag of je mag zien wat ze doen. Uit interesse, zonder oordelen. Laat je verrassen en 'voorlichten'. **Vraag om uitleg.** Leer van je kind hoe MSN werkt. Of Hyves. Of een online game. **Stel de juiste vragen.** "Wat is de grappigste nickname die je op MSN bent tegengekomen?", "Als jij kinderen zou hebben, hoe zou jij ze wegwijs maken op internet?" Of: "Een collega wil gaan daten op internet. Heb jij tips voor hem?" **Laat je kind een website maken.** Voor jezelf of je bedrijf. Raak samen betrokken bij een boeiend internetproject. Ontdek samen de do's & don'ts. **Betrek je tiener bij de internetopvoeding van jongere broertjes of zusjes.** Laat hem/haar een kinderbrowser installeren als www.krowser.nl. Praat over veiligheid, privacy, internetgedrag.

*Verliefd op internet door JUSTINE PARDOEN & REMCO PIJPELS, UITG. SWP, 2007

PUBERS EN HUN BESTURINGSSYSTEEM

Tot de leeftijd van 25 zijn de hersenen nog steeds in ontwikkeling. Aandachtsgebieden verschuiven, meningen van vrienden worden veel belangrijker en emoties kunnen als tornado's door het parmantige of puisterige tienerhoofd razen. De laatste jaren wordt meer en meer geschreven over het brein van tieners en adolescenten. Boekentips: Het puberende brein door Eveline Crone (uitg. Bert Bakker, 2009). Puberbrein binnenstebuiten door Huub Nelis en Yvonne van Sark (YoungWorks.nl, uitg. Kosmos, 2009).

RARE REDENERING?

Euridice vertelt over de soms onbegrijpelijke gedachte-

kronkels van haar zoon. Ze is niet de eerste die er wel eens razend om kon worden. De manier van redeneren lijkt soms buitenaards en tegelijk kan die ook bijzonder verrassend zijn. Juist door in eerste instantie niet te oordelen en je te verplaatsen in die 'andere wereld'. Wie herinnert zich niet zijn eigen jeugd- en jongerenjaren? Waarbij je je vaak alleen voelde en dacht dat niemand je begreep?

BEGELEIDEN VANUIT BETROKKENHEID

Ouders en kinderen kunnen nog steeds veel van elkaar leren. Nu misschien wel meer dan ooit.

Vooral in deze tijd is er zoveel te ontdekken. Verbieden helpt zelden en dat is maar goed ook. Ontdekken gaat nou een-

maal beter zonder restricties. Ondanks alle onzekerheid die het oplevert, blijven pubers zich losmaken van de ouders en gaan ze steeds meer hun eigen weg. Ouders kunnen daarop meebewegen en meer een begeleidende rol aannemen. Gevoed vanuit betrokkenheid. Jongeren houden van betrokkenheid. Het tweerichtingsverkeer dat daarbij hoort, komt bijzonder van pas bij het begeleiden van al die nieuwe experimenten. Online en offline.

Over Maurice Beljaars vind je alles via: <http://blog.moriesbel.nl> Hij richtte in 2000 samen met vrienden een internationale info- en hulpwebsite voor homojongens op: www.GayBoySupport.nl. Maurice tuitert (@moriesbel) en blogt en is copywriter en communicatiespecialist bij XS4ALL.